

TWENTSE Post

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J.W.M. GIGENGACK

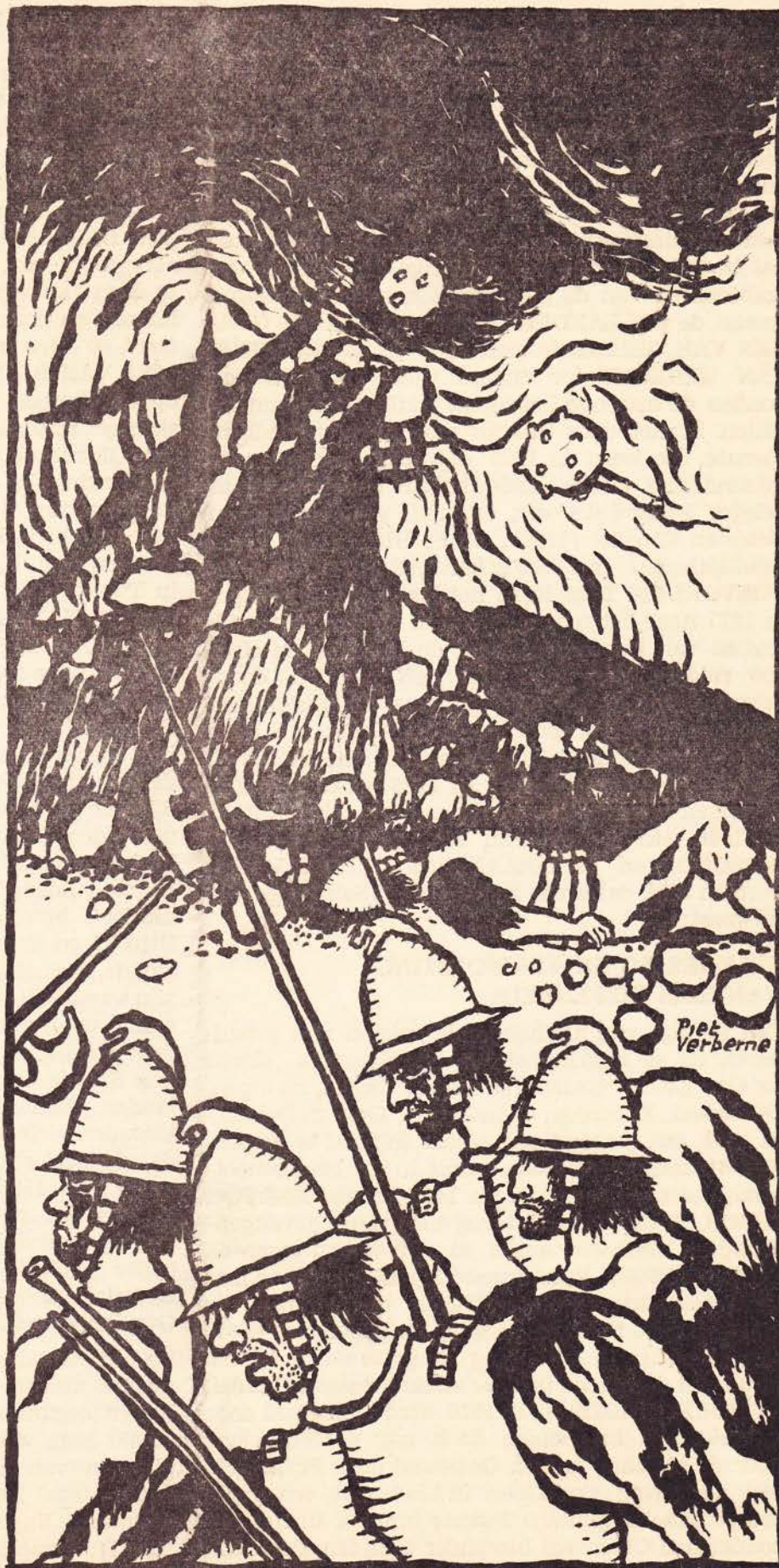
NR. 2 FEB. 1970 9^e JRG.

[*kroniek van Diepenheim*]

kriechsgewaert

Redactie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 17987
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 3.—. per half jaar
Losse nummers 75 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

Piet
Verberne

KRONIEK VAN DORP EN STAD

DIEPENHEIM — Als wereldheren kwamen de Utrechtse bisschoppen herhaaldelijk in conflict met grote en kleine potentaten, die streefden naar uitbreiding van hun macht en grondgebied. De streekhistoricus L. A. Stroink vermeldt in zijn bekende standaardwerk 'Stad en Land van Twente', dat in 1223 door de buitensporige afpersingen der ambtenaren van de bisschop een oorlog ontstond tussen de SALLANDERS (gesteund door de GRAVEN VAN GELRE) te ener zijde en de BISSCHOP VAN UTRECHT ter andere zijde. De Geldersen konden de bisschop het meest treffen door hun invallen in het door Utrecht moeilijk te verdedigen Twente. Zo werd in 1225 het dorp Enschede met uitzondering van de kasteelburcht geheel in de as gelegd. Nauwelijks was er vrede gesloten tussen Gelre en Utrecht (1226), of de BISSCHOP kreeg moeilijkheden met BURGGRAAF RUDOLF VAN COEVORDEN. Deze lokte het bisschoppelijke leger in 1227 naar het moerassige veen bij Ane, ten zuidwesten van Coevorden, waar de bisschop en circa 400 ridders door de DRENTEN werden doodgeknuppeld; (in Tw. Post van aug. 1962 plaatsten wij een artikel van prof. dr. B. H. Slicher van Bath over 'De betekenis van de slag bij Ane in 1227'). Tijdens een strafexpeditie in 1228 werd RUDOLF gevangen genomen en uit zijn macht ontzet. In 1260 was er wederom een geschil tussen de BISSCHOP en de GRAAF VAN GELRE. Hierbij werd in 1261 de burcht gelegen op 't Schild te Goor verwoest; ¹⁾.

BELEGERING EN VERWOESTING VAN HUIS DIEPENHEIM

Ten gevolge van aanhoudende twisten met grondheren en de onveiligheid in het algemeen, sloten de Overijsselse steden (Deventer, Zwolle, Kampen, Oldenzaal, Enschede, Ootmarsum, Goor en Delden) in 1460 een verbond om elkaar in nood te helpen. Het Stedeke Diepenheim wordt in dit bondgenootschap niet genoemd; ²⁾. In 1492 keerde HERTOG KAREL VAN GELRE terug uit Franse gevangenschap en werd weer actief in zijn verzet tegen de BISSCHOPPEN. Voortdurend lag hij overhoop met de IJsselsteden Deventer, Zwolle en Kampen, die zijn expansie naar de noordelijke provincies in de weg stonden. In feite ging de grote strijd in die jaren om de macht in deze streken tussen GELRE en BOURGONDIE; ³⁾. In 1510 werd Oldenzaal door de Geldersen ingenomen doch nog datzelfde jaar door de bisschop ontzet. Gesteund door Frans geld viel de Hertog van Gelre in 1517 met een grote troepenmacht opnieuw Twente binnen. In het bijzonder had Oldenzaal hieronder te lijden, doch ook

Goor (9 jan. 1517) en Enschede (14 mrt. 1517) brandden bijna geheel af. Op 31 okt. van datzelfde jaar plakten de Augustijner monnik MAARTEN LUTHER zijn 95 stellingen op de deuren van de slotkerk van Wittenberg, hetgeen leidde tot een breuk met de r.k. kerk. De algemene verwarring steeg ten top. Men hoort in Twente van benden als 'de Zwarte Hoop', die Oldenzaal en Twente teisterden. BISSCHOP FREDERIK VAN BADEN besloot als gevolg van de voortdurende onlusten afstand te doen van zijn bisschopszetel en het land te verlaten. Van hem is geschreven: '*Zijn harte was verteert, so cleen als een wallnoete*'. BISSCHOP PHILIPS VAN BOURGONDIE (1517-1524) volgde hem op en dreigde bij schrijven van 21 juli 1518 met strenge maatregelen, indien de burgemeesteren van Oldenzaal geen zorg droegen voor een betere versterking der stad en voor herstellen opbouw. Ter leniging van de nood schonk hij op 12 aug. 1518 aan Enschede het recht tot het houden van twee jaarmarkten. Hij vermocht echter het krijgsgeweld in Twente niet te keren. In 1521 maakte HERTOG KAREL VAN GELRE zich ten derde male meester van HUIS DIEPENHEIM; ⁴⁾. In 1523 werden de Huizen Lage en Saasfeld andermaal door de Geldersen verwoest terwijl Enschede in 1524 van de Gelderse hertog een bezetting kreeg. In dat zelfde jaar kwam er een voorlopige vrede tot stand tussen de nog ongewijde bisschop HENDRIK VAN BEIEREN en HERTOG KAREL, waarbij Enschede, Genemuiden, Lage en Rechteren in het bezit van de hertog zouden blijven tot de bisschop hem 50.000 Rijnse guldens zou hebben betaald. Toen betaling uitbleef, bezette HERTOG KAREL bijna geheel Utrecht en Overijssel. De machteloze vorstbisschop gaf de tegenstand op en deed in 1527 afstand van zijn wereldlijk gezag en zijn domeinen in Overijssel, onder pressie uitgeoefend op Paus Clemens VII door KAREL V, keizer van het Duitse Rijk, koning van Spanje en heer van een groot deel der Nederlanden. Ridderschap en Steden van Overijssel verklaarden zich accoord met de nieuwe toestand, zodat de elect-bisschop van Utrecht de Overijsselaars op 12 febr. 1528 bij gezegelde brief van de aan hem gedane eed ontsloeg. Twente, ook Enschede, veranderden daarbij van heer en stonden voortaan onder KAREL V. De eerste der stadhouders, die de keizer zouden vertegenwoordigen als heer van Overijssel, werd GEORG SCHENK; ⁵⁾.

De ontwikkeling, waarbij kerkelijke en wereldlijke macht werden gescheiden (tot verheldering van beider organisatorische taak in de wereld), vermocht geen wijziging te brengen in de veroveringsplannen van HERTOG KAREL VAN GELRE, die het centraal landsheerlijk gezag niet erkende. De historicus Nagge in zijn 'Historie van Overijssel' (dl. II) vermeldt: '*In het begin van 1528 hebben*

die van Deventer het HUIS TE DIEPENHEIM be-
legert, 't welk mit sterck garnisoon van de Gelder-
schen beset was, ende hebben in korten tijt alles
wat tot bestorminge nodig was veerdig gemaekt...
waerop de Stichts en met geschut daer sij weinig
voordeels mede deden sijn aangevallen om mit ge-
welt mit rijse bosschen ende twijg de grafte, die
seer diepe was te vullen, daerop sij die ledders
an de wal brochten, maer de Gelderschen schoten
van de bolwercken soo geweldig dat sij mit groot
verlies daervan moesten wycken...'

Tenslotte echter moest ook de HERTOOG VAN
GELRE⁶⁾ zijn meerdere erkennen in KEIZER
KAREL en diens veldheer GEORG SCHENK, nadat
in 1536 'Heer Georg Schenk met dat geschut en
mit ruiteren en knechten voir dat HUYS DIEPEN-
HEM is getogen, datselve heeft beschoten ende soo
benauwt, dat ze dat in handen van Georg Schenk
hebben moeten opgeven.'

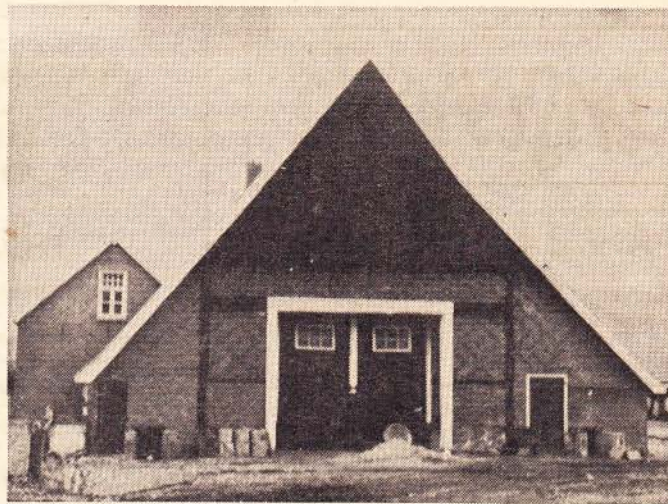
De ambtman van het RENTAMBT DIEPENHEIM
had voortaan jaarlijks behoorlijke rekening en
verantwoording te doen. Met dat rentambt van D.
werd op 20 juli 1545 bekleed FREDERIK VAN
REEDE (ook rentmeester van 't rentambt Twente)
doch, heet het in de aanstelling, daar het HUIS
DIEPENHEIM verwoest is, behoudt de Keizer zich
alle emolumenten (inkomsten) voor van landen,
molens, visscherij enz. van dat rentambt; ⁷⁾.

DIEPENHEIM GEPLUNDERD EN GEBRANDSCHAT

In 1555, op 55 jarige leeftijd, besloot KAREL V
de regering en al zijn waardigheden hier te lande
over te dragen aan zijn zoon PHILIPS II, hetgeen
geschiedde te Brussel in een vergadering der Sta-
ten-Generaal, waar alle gewesten, behalve Over-
ijssel vertegenwoordigd waren. PHILIPS was Span-
jaard, trots van karakter en miste de gave om de
Nederlanders niet te laten voelen, dat zij door
vreemden werden geregeerd. Vooral echter de be-
moeienis van de centrale regering te Brussel inzake
godsdienst-aangelegenheden wakkerde het verzet
tegen Spanje aan. De toenemende spanningen leid-
den in 1568 tot de 80-JARIGE OORLOG.

WILLEM VAN DE BERGH bezette op 19 juli 1572
uit naam van PRINS WILLEM VAN ORANJE
de stad Oldenzaal, die echter in november door de
SPANJAARDEN werd heroverd. In april 1580 wist
HOHENLOHE de stad Oldenzaal opnieuw te bezet-
ten voor de STATEN VAN HOLLAND, doch ander-
half jaar later kwam de Plechelmusstad en daar-
mee geheel Twente weer in handen van de SPAN-
JAARDEN ⁸⁾.

Om de Spanjaarden, die in de Twentse steden gar-
nizoenen hadden ondergebracht, af te snijden van
de voedselbronnen (koren voor brood alsook stro
voor de paarden werd met alle middelen ingezameld

BIJ DE FOTO: de voormalige bisschoppelijke bezitting 'de
Kagelinkhof', gelegen nabij de driesprong aan het begin
van de Diepenheimse buurtschap Markvelde. Volgens Ra-
cer (Ov. Gedenkstukken, ao. 1786, VII, blz.90) werd de
boerderij Kagelink in 1311 door HENDRIK TAGGE en zijn
twee broeders en twee zusters (woonachtig te Vreden, Dld)
verkocht aan HENDRIK, GRAAF VAN DALEN, Heer van
Diepenheim. Na de aankoop van de Heerlijkheid Diepen-
heim door BISSCHOP JAN VAN DIEST kwam ook het
erve Kagelink in handen van de Utrechtse vorstbisschop.
Blijkens de 'Rekeningen der Confiscatiën' (zie voetnoot 9)
heeft de Kagelinkhof in de 2e helft der 16e eeuw veel te
lijden gehad van de Staatse troepen. In 1582 was het erve
niet in staat de tienden op te brengen, terwijl het in 1583
tezamen met de erven Teutelink, Ter Maat, Kamphuis,
Varenbrink en Ensink werd geplunderd en in brand ge-
stoken. Blijkens het jaartal 1866, aangebracht in de voor-
gevel van de tegenwoordige behuizing, is de boerderij
ruim honderd jaar geleden voor een belangrijk deel ver-
nieuwd. Sedert de herfst van het jaar 1969 wordt het erf
bewoond door landb. Te Biezebeek, eigenaar van het goed.

op het Twentse platteland), kwam er een resolutie
van de Staten Generaal 'om de dorpen onder de
vijandelijke Steden geseten te verwoesten en te
ruïneren.'

De 1ste juli 1584 deelde de Kameraar Winssum van
Deventer mee, dat de GRAAF VAN MEURS kennis
had gegeven van een bij hem ontvangen bevel, om
de landen van Twente, Salland, Drente en de
Graafschap Zutphen te verbranden. Ofschoon in
Overijssel direkt de nodige stappen gedaan werden,
zowel bij Graaf Willem van Nassau in Friesland
als in Delft, had NIEUWENAAR ('Graff Moerse
offte Nuwener', bevelhebber der Staatse troepen,
later Stadhouders van Overijssel) toch aan dat be-
vel gevolg gegeven en werden in het begin van juli
1584 DIEPENHEIM, GOOR en DELDEN verwoest.
In de instructie, die de vertegenwoordigers van de
Staten van Overijssel meekregen naar Delft, wordt
er op gewezen, dat 'met dat beruen (beroeren)
ende verwuesten van den Lande den vijandt wei-
nich offthe ghien afbrock gedaen.' De Spanjaarden
zagen er niet tegen op, hun 'victualie' (proviand)
'uth d'anliggende benabertte landen, als het sticht
van Münster, Osenbrugge, Bremen, Graefschap

enschede

A.v.d. Leest Radio Enschede Televisie

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688

**Motor defect?
naar JULO
direct!!!**

Pyramontstraat 15 - 19
ENSCHDE

DAMES! Iets nieuws voor U. Het **VILEDON ZOOMBAND**. Zonder draad en naald en zo'n zoom! In Uw japon, rok of mantel. In minder dan 10 minuten bent U klaar! Zomen thans geen probleem meer.

Verkr. bij de Twentse Fourniturenhandel

J. Wagelaar & Zoon
van Loenshof 56-58 Tel. 15684
ENSCHDE

ADVERTEREN IS ETALEREN

Voor herenkleding
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede

Van Loenshof 10 Tel. 15271
Filiaal: Ollemolensingel 37 Tel. 16118

Voor
lijn- en rastercliché's
Clichébedrijf

**NV v/h Firma
M. J. v. d. Loeff**

Achter 't Hofje 3-7, tel. 19266

oostvogel

sinds
1995

ENSCHDE

Haverstraatpassage 1-3

FA. H. v. d. BERG

OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 12543
STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,
BREUKBANDEN
Leverancier voor alle ziekenfondsen

SPORT- en SAUNA instituut

Huitink

Dames- Heren- en
Kinderclubs

Molenstr. 38, Tel. 12054
Privé: Tel. 11521, Enschede

ADVERTEREN IS VERKOPEN

H.v.d. Meer & Zn

« GEREEDSCHAPSLIJPERIJ »

Het adres voor alle soorten
staalwaren (slagersartikelen,
scharen en messen, vreescheer-
machine's enz.)

BLEEKERSTR 18, TEL. 15509 ENSCHDE

S. TEN CATE

STAALHARDERIJ
MOTORENREVISIE

Hessenweg 1 - 9 — Tel. 15413

Jan Stokkentre

Oude Metalen

Enschede

Fijnhout- en Triplexhandel

Fa. W. LANGE

Spelbergsweg 37, Tel. 4538

levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

van markies tot landloper

zou men kort kunnen typeren
het boek over

GEORGE DE THOUARS

Twents dichter en pamflettist,
geschreven door H. Doedens, dat
in april verschijnt. Intekenprijs
+ f 8.90; na verschijnen + f 10.50.

Uitg. WITKAM, Enschede
de Klomp 22 (tel. 05420/12773)

Speciaal adres veur oew kleere

Haverstraatpassage 23
ENSCHDE

Machinefabriek ARENS & Zn

► tandwielen
Perikweg 52

Winkel- en Wandbelimmeringen,

Keuken-
inrichtingen
in alle
maten en
modellen.

Telefoon:
(05420) 17259

ALG. HOUTBEWERKINGS INDUSTRIE
Binnenhaven 136 — Enschede

- DIV. PLAATSEN -

Wee rekken kan geet naor
zölfbediening

PARAAT

Glanerbrug: bie TET-bushalte
In 'n lunchroom kô'j lekker etten en dreenken

COOP. ZUIVELFABRIEK

De Eendracht
ROSSUM

▼
Het beste adres voor alle zuivelprodukten

Lingen, Benthem, Oost-Vrieslandt, Wesel und Cleve' te betrekken.

'Sullen oick vermelden, dat het Stedeken Delden, voerts Diepenheim en andere plaatsen in Twenthe geheel afgebrant ende d'ingesetenen al haer goet benomen iss....'

Uit een aantekening of attestatie⁹⁾ van BERNARD BUSSHOF, richter van Diepenheim, blijkt verder 'dat geduerende desen tegenwoirdighen krieche-gewaert syn ampt (rayon) met dergelijcsche in-legeringhe, plunderinghe, exactien unde groote concussien beswaert is worden und oock anno 1584 in de maand Julio van Co. Ma. vijanden liggende damaels met een veltleger aan desen syde d'IJssle, het Stedeken van Diepenheim met d'omliggende plaatsen als Delden, Goer ende diergelijcken in den gront afgebrant. Dat d'arme luijden in groote allende ende benoutheyt sich hebben moeten onderhouden' enz.

Na de overgave van de stad Enschede door de Spanjaarden aan PRINS MAURITS VAN NASSAU op 18 okt. 1597 en de daaropvolgende overgave van Oldenzaal en Ootmarsum (22 okt. 1597) kwam de macht in deze streken in handen van RIDDER-SCHAP & STEDEN VAN OVERIJSSSEL. Er breekt een korte adempauze aan, waarin aan normalisatie van het dagelijkse leven kan worden gedacht. Ter verbetering van de handel op het Münsterland liet Deventer tussen 1602 en 1611 te DIEPENHEIM een verbinding graven tussen de Oude Sluis bij Westervlier en de Buurser- of Molenbeek. Hierdoor was het voor de zgn. 'Deventer Potten' mogelijk om door te varen tot een eind in het Münsterland, weliswaar met overlading bij de watermolens. De streekhistoricus L. A. Stroink vermeldt in zijn eerder genoemde standaardwerk (blz. 291): 'In het jaar 1602 kreeg DIEPENHEIM stadsrechten. De redenen daarvoor zijn niet duidelijk, doch hangen mogelijk samen met bovengenoemde doorgraving'. In 1605 werd Oldenzaal, na een beleg van twee dagen, heroverd door de Spaanse bevelhebber SPINOLA, die er een bezetting van duizend man met elf stukken geschut legerde, waardoor de Spanjaarden weer heer en meester waren in Twente. In 1626 gelukte het ERNST CASIMIR met een leger van 12.000 man en 18 grote stukken geschut Oldenzaal weer in de macht der Staatsen te brengen. Afgezien van de godsdienstonderdrukking in Twente (roomse schuilkerken en rondtrekkende 'papen') kregen herstel en opbouw wederom kans. In 1637 verkochten de nieuwe landheren van de HEERLIJKHEID DIEPENHEIM, teweten de Staten van Overijssel, aan HENDRIK BENTINCK de percelen grond, behorende tot het verwoestte Huis Diepenheim, op voorwaarde, dat er een 'Adels getimmerte' op werd gebouwd. Een kopie van de koopbrief (Huisarch. Schoonheeten) luidt: 'De Gedeputeer-

den van de Staten van Overijssel doen te weten dat wij door speciale lasten van welgemelde Heeren Staten bij openbare opslage op den 9den April ao. 1635 erflijk verkocht hebben en verkopen midts deezen om eene somma van penningen ter noegen voldaan ende betaalt aan den Edelen ende Vromen HENDRICK BENTINCK TOT WERKEREN, Drost des Landes Sallandt en desselfs Erfgenamen eene Adellijke Havezathe te weten DEN CASTEELBELT en andere parcellen behoort hebbende onder den Huyze en Heerlijkheid Diepenheim gelijk dezelve parcellen bij de coopvoorwaarden zijn gespecificeerd ende gemeten, alles tot omtrent 52 morgen twee hand, 28 $\frac{1}{2}$ roeden met visscherije in de Beeke van Markvelde tot in den Dammerkolk alles met zijn waartal en toebehooren etc.... Alles zonder argelist gegeven binnen der Stadt Campen den 15den Juli 1637.'

Reeds in december 1639 wordt na de dood van zijn vader door de Leenkamer van O. beleend 'BERNHARD BENTINCK, Praebst tot Deventer, mett eene adelicke havesathe to weeten den Casteelbelt en andere parcheelen behoort hebbende onder den huise ende heerlicheit Diepenheim....' Het zijn deze Bernard of Berend Bentinck en zijn vrouw Anna van Bloemendaal, dochter van Hans Hendrik van Bloemendaal (Drost van Vianen) en Eleonore Mellinck, die het thans nog bestaande Heerenhuis gebouwd hebben; volgens een wapenstein in de voorgevel in het jaar 1648. Een gedenkwaardig jaar, omdat op 30 januari 1648 de zgn. WESTFAALSE VREDE tot stand werd gebracht, waarmee tevens een einde kwam aan de 80-jarige oorlog.

VOETNOTEN

¹⁾ L. A. Stroink, 'Stad en Land v. Tw.', blz. 163 ev. en 173.

²⁾ Idem, blz. 237.

³⁾ In 1433 hadden, na Jacoba van Beieren, de Bourgondiërs vaste voet in Holland gekregen. Zij streefden voortdurend naar uitbreiding van hun macht en grondgebied. Ze kwamen hierbij in conflict met de bisschoppen van Utr. In 1456 echter wist Philips de Goede, met ter zijde stelling van Gijsbert van Brederode, zijn bastaardzoon DAVID VAN BOURGONDIE op de Utrechtse bisschopszetel te plaatsen. Veertig jaren lang (1456-1496) heeft hij geregeerd en veel tot stand gebracht; [Idem Stroink, blz. 232].

⁴⁾ Mr. G. J. ter Kuile, 'Kastelen en Havez. v. Tw.', blz. 76.

⁵⁾ Idem voetnoot 1, blz. 249-251.

⁶⁾ Het zou nog tot 1543 duren, voordat het hertogdom Gelre eveneens onder Keizer Karel V kwam.

⁷⁾ Idem voetnoot 4.

⁸⁾ Stroink, 'Stad en Land v. Tw.', blz. 261-266.

⁹⁾ Opgenomen in de afrekeningen, opgemaakt in de jaren 1582-1586 door de Friese raadsheer DERICK VAN THIL, aangesteld tot ontvanger der confiscatiën in 1581 door Koning Philips van Spanje; (Rijksarchief Zwolle). Derick van Thil, die bij de Prins van Parma om verzachting der executien had gevraagd, kreeg van deze ten antwoord, dat hij uit de attestaties of aantekeningen van de Richters in de betrokken gebieden, waar de te belasten goederen waren gelegen, moest bewijzen, dat hij niet meer kon verkrijgen. Tengevolge daarvan vindt men in de afrekeningen verschillende aantekeningen gehecht, waarin diverse Richters de noodtoestand beschrijven.

hengelo

BLOEMSIERKUNST
K. Hunia & Zn.
Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

Het beste adres voor:
**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**
Fa. Jac. Krabbenbos
Molenstraat 18

**Nu ook Alfa-Romeo
in Hengelo-omgeving**

AUTOMOBIELBEDRIJF **ERNE**
Deldenerstr. 42, Tel. 12120

VERLICHTING
v. Merksteijn
Burg. Jansenplein 35 · Tel. 18556

BEHANG EN VERF
Fa. Wed. J. Walhof
Beekstr. 29 Hengelo

Timmerfabriek
Hannink
Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:
kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

PORTJE
Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

H. ter Braak
Gasconvectoren, Haarden, Electro-
en Sanitair
Bornsestraat 24 Tel. 16137

**HOBBYHUIS
Hackfort**

BERGWEG 9, HENGELO

HET SPEELGOEDPALEIS
Teutelink
Enschedesestr. 22, Hengelo

Broekhuis
de boekhandel
met de grote keuze!
Enschedesestraat 19 - Hengelo

SINDS 1845:
Van Wezel

Transport — Montage
Kraanverhuur
Tel. Hengelo 19541
Tel. Amersfoort 11333
„Wiej veurt van allens”

VERSTEEG's veearve
veur hoes en earve
Molenstraat 20
Hengelo (O.) — Tel. 12207

H. J. Krakkers
AANNEMERSBEDRIJF
Tel. Hengelo 12964
Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

• MEUBELEN
• TAPIJTEN
• BEDDEN
PETRI voor de moderne
woninginrichting! |
MARKTSTR. 15

Automobielfabriek
**Van Laar
en
Feijten**
Enschedesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo
DAF

ADVERTEREN IS ETALEREN

Ruischer en Hartgers
Voor elektrische apparaten
en installatiewerken
DRIENERSTRAAT 4 — HENGELO
(tel. winkel: 14878 — tel. installatie-afd. 10436)

Klaant'n van BISCHOFF
Bint almaol vol lof
Ne dame of heer . . .
Ze komt aaltied weer, want:

Bischoff
HENGELO

hef 't beste wat er is
Oawertuugt ow van dizze waarheed

MORSINK
SOLASPECIALZAAK
Servieren
Weemenstraat en Kotmansweg

VIOS gebouw
Self Service
maaltijden à f 2.85
(Ook bij U aan huis)
Beekstr. 10, Hengelo
TEL. 05400-12612

STREEKTAAL

ET ISOGLOSSENLANDSCHOP
VAN OOST-NEDERLAND

VERANTWOORDING

In dit artikel wil ik et sproaklandschop behandeln, det dör neerlandici as Weijnen en Van Ginniken ok wal et 'Gelders-Overijssels' nöömd wördt. De dialekten in Noordoost-Nederland, welke töt de nedersassische kultuursproake rekend wördt, falt uteen in (1) Grönning, (2) Drents en (3) Gelders-Overiessels, welke leste ofdeling ik dan Oostnederlands nööm. Et Grönning kenmerkt sick dör diftongering van de lange *e* en *o* in 'een', 'good' töt *ai* en *ou*: 'ain', 'goud'. In et Gelders-Overiessels kömp de umlaut in diminutiva (verkleinwöörde) in grote moate vör: 'köppien', 'pöttien', 'hökien', ok wal met de utgang *-ken*, *-tjen* vörkommend. Diftongering en umlaut komt, soas disse met de vörbeelde hierboven beschreven bint, in et Drents beide nich vör.

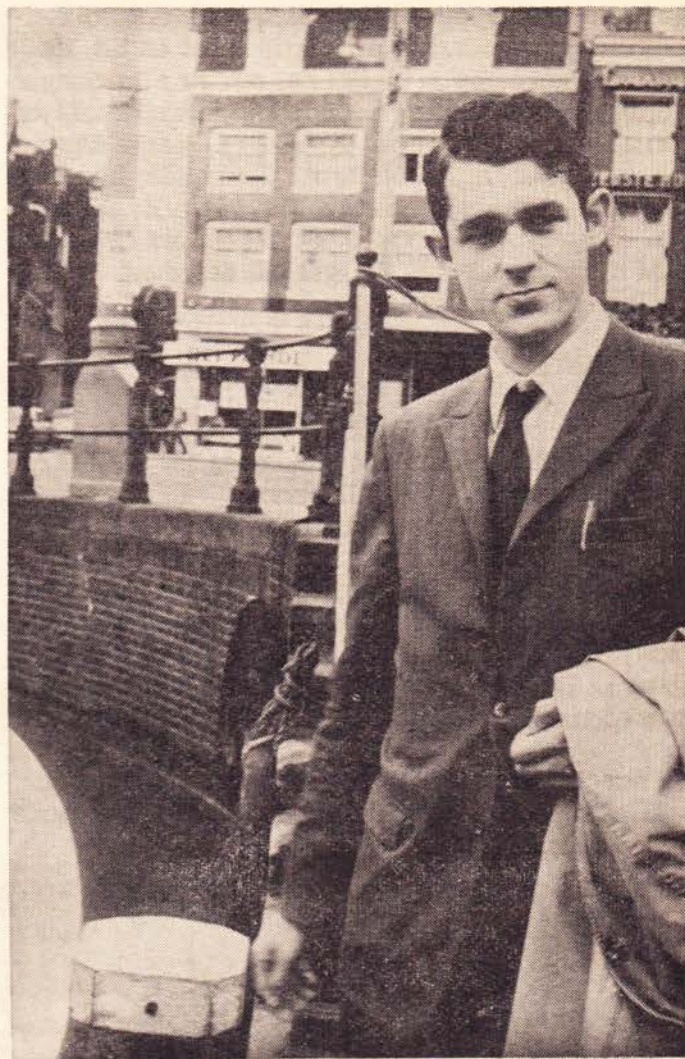
Ik bepoal mi dūs up det gebied, woar disse umlaut anwesig is: Salland met de oostelike Veluwe en de Vechtstreek, de Achterhook, Twente en Benthem.

SASSISCH

Wat völle 'plat' of 'oosters' nöömd wördt, en in Noord-Dütsland 'Platt' of 'Plattdütsk', det is dee spraakgroep, welke in de linguistiek 'Saksisch' of 'Sassisch', en wal 'Nedersassisch' heet. Et kenmerkende van dit 'plat' is vöral et verschiensel, dat de presens pluralis (onvolt. tegenwoordige tijd, mrv.) *-t* of *-et* lüdt, dūs nich *-en*, soas det in et Nederlands en Hoogdüts et gefal is: 'wi hebt', 'se bint', esw. Met Slicher van Bath en Heeroma is Dr. A. Koch, stadsarchivaris van Deventer, van mening, det wi us nich vörstellen mött, as wörden de olde volksstammen hier frogger dör Sassen verdreven. Een federatie van kleine volksstammen könne wi us better denken. En binnen disse federatie hef de sassische kultuur siene intrede doan: marken, höltings (vergaderingen van de marke- of buurrichters, u.a. up de Dingspelberg bi Markelo). Westelik van de Iessel begon et frankische kultuur- en rechtsgebied.

DEVENTER

Tegen 770 hef de angelsassische prediker Liafwin een hölten kerkjen in Deventer sticht, noa det van Wilp, det westelik van Deventer lig. Van hierut begon de kerstening van Oost-Nederland. Deventer wast up ut een sassische kern bi de Bargkerke, en een frankische kern bi et stadhus en de Lebuïnustoren. [see wieder blz. 8]

De schriever van dit artikel, JAN TEN HOLT ut Haarlem, is 23 joar old, geboren in Hengel en studeert de dütsche sproake an de Univ. van Amsterdam. Siene interesses bint: vergliekende sproakwetenschap, etymologie, sproakgeschiede, fonetiek en dialektgeografie. Gewoonlik publiceert he siene artikels in et Hoogdüts; van siene hand verscheen:

- Die niedersächsische Sprache I. Teil Dez. 1967, [Zeitschrift Spatz, Groningen;
- II. Teil Febr. 1968, id.;
- Die niederdeutsch-hochdeutsche Dialektgrenze, [in: Exkursion n. Dld., Sept.'68 Germ. Inst. Gron.
- Metathesisfälle im westgermanischen Sprachraum, Nov. 1968, Spatz, Gron.

För et Nedersassisch, hier benaamd et Oostnederlands, gebruukt he de interregionale Vosbergenschriefwiese, met et vörbehold, dat 'oa' en 'u' sun-der kringe boven *-a-* en *-u-*, soas in et Noors, resp. Tsjechisch schreven wordet; [ä en û]. Ook is siene ömgangssproake nich süver met een Oostnederlands dialekt (Sallands, Twents) glik te schakeln; he gebruukt ne Oostnederlandse 'eenheidssproake' dee in de diverse regio's te verstoan is en vergrööt dör siene spelling de leesbaarheid over de grens.

As handelsknooppunt gif de stad Deventer völ kultuurmateriaal dör. Disse funktie höldt se töt 1600, wen Amsterdam as nationaal centrum wichtiger wördt; de handelsweg löp now over Zwolle, met as achterland de Vechte töt Nordhorn. Starke Deventer expansies bint merkbaar langs de handelswegen töt deep in Drente en Westfalen. Et gebruik van et woord 'markol' för de vogelsoort 'Vlaamse gaai' falt samen met een gebied, dat disse Deventer inflood stark undergoan hef.

STRÖMINGEN

I) Wat de völle strömingen angeet, woaran et 'Iessel-Vechte-gebied' blootsteld was, söt K. Heeroma de *frankisering* as de periode van toonangevend belang; he dateert dit proces tusken 1000 en 1400 ¹⁾. Wichtiger nog för Oost- as för West-Nederland is de frankisering, ömdat se frogger plaats had en intensiever was. So bint u.a. importeed *u*, *uns* (*ons*), *gans* (sass. *ju*, *us*, *goos* nl. 'jou', 'ons', 'gans'). De leste twee vörbeelde toont an, ho de ingweonse förmén sunder -n- verdrongen bint.

Bleven is de name *Iesselmüden*, nl. *IJsselmuiden*, vgl. eng. *Portsmouth* inplaats van een eventuele *-mond*-form.

II) As tweede nööm ik de *westfælse ströming* met as kern Mönster. Düdelik of te lesen is disse 'Ueberschwemmung' up de 'Grosse Scheunentür-Karte' ²⁾, van Heeroma: frankisch *bansdöör* in O.-Ned. möt wieken för westf. *nedendöör*, *niendöör*. De öldste förm is *buusdöör*, untstoan ut *bôsdore*. Twente en de oostrand van de Achterhook hebt de westf. förm *niendöör*, in tegenstelling töt et Iesselgebied, det dör een jöngere holl. expansie de *achterdöör* kent. Drente en de streek öm Aalten (Achterhook) kent nog de *bansdöör*. Westfæls is ok de diminutief-utgang *-ken*, et woord *wicht* nl. 'meisje', hd. 'Mädchen' en de diftongering van *e* töt *ai* 'laif', 'ain', soas dee sik in Grönningen hef dörset; ³⁾.

III) In et midden van de 16de eeuw begint dan de 'Hollandse Expansie' ⁴⁾ — de term kömp van G. Kloeke. För sienen gedachtengang bint vier pünste van essentieel belang (ik citeer Weijnen):

- de gebieden waar Kloeke expansie aanneemt, hebben inderdaad in bijzondere mate het cultureel overwicht van Holland aanvaard;
- de Hollandse maritieme milieus spraken in de 16e en 17e eeuw zelf nog *uu*, (dus *ü*, fonetisch *y*);
- in de betrokken gebieden heerste tot de 16e eeuw een *oe*-uitspraak;
- de *uu* is er niet uit autochtone ontwikkeling te verklaren.

Janssen segt doarto, det de köse van Kloeke's 'muis'-kaart willekorig west hef. Noa siene mening dekt de 'huis'-kaart sick b.v. met de 'huis'-kaart. Rechtevoort is 'huis-muis' gebrükelik in et Hollands, 'huus-muus' (of *hüs-müs*) van Amersfoort töt an de Iessel, dan wördt et in Salland 'moes' en 'huus' (*hüs*) næst mekaar, en in Twente begint dan et reine 'hoes'-gebied. Disse leste *hüs/hus*-isoglosse nööm ik för et gemak de *Holterberg-Linie*, welke de historische westf. en de holl. infloodssfeer van mekaar ofscheidt. Se löp ungefeer over Coevorden-Hardenberg-Vriezenveen-Nijverdal-Holtenberg-Schipbeek-Borculo-Aalten.

In sien artikel 'De overgang van Hollands naar noordoostelijk Nederlands' ⁵⁾ nemt G Kloeke ten slotte as wichtigste ofscheiding tüsken Onl. en Holl. de *oud/old*-linie, dee dör em 'out-olt-isoglosse' nöömd wödt. För korte tied segt now ok Apeldoorn *oud*, mer de direkte ömgeving nich.

William Foerste toont up siene kaart 'Herausbildung des niederdeutschen Sprachraums' düdelik de loop van de *-en/-(e)t*-Linie ⁶⁾, welke in Oost-Nederland ungefeer met de *oud-old*-isoglosse overeenkömp.

EN of ON ?

De *en/on*-isoglosse löt düdelik seen ho de rieks-grens töt officiële nederlands-dütse sproakgrens worden is. In O.-Ned. is de utsproak *EN*, in et Platdüts is dat *UN* of *ON* (met de *o* van 'hond'). Et Oostmiddelnederlands (Omnl.) hef in de 16e eew völ de *und(e)*-utsproak, dat dan stark met et mnl. *ende* konkurreert. So steet in een old geschrift van 1665: „In den nagt van den Woonstag (23 sept.) op den donderdag na Losser Karmissie is die vorst of bisschop van Münster in Losser gevallen *en* tuschen de 30 *und* 40 huser verbrand, *und* die kerke *und* toren verbrand, de Klocken gesmolten. De kerke was vol gebragt van kisten *und* kasten, ketel *und* potten, linnen *und* wollen beddinge uhtgepluntert *und* verbrand." Vanof 1600 wördt *EN* gebrükeliker. (De kaart up disse bladsiede is van Arnold Rakers, Nordhorn; in Bezoen, Taal en volk van Twente.)

VEER MOAL O

Kenmerkend för O.-Ned. bint veer dinge in et bisonder (næst de *-t*-utgang van de presens pluralis):

a) Et vörkommen van de umlaut in verkleinwörde: *KÖPPIEN* e.a.

För de förming van de Benthemmer *-ien*-wig, dee langs de Vechte töt Nordhorn löp, möt næst een dör Kloeke en Rakers seend et midden v. d. 16e eew an te nemmen holl. inflood ok rekkening holden worden met een expansie v. d. oostned. Iesselsteden; ⁷⁾.

b) De ronding van *e* töt *ö*: *GRÖS*, löppel, völ, spöl, sölsfs, söven (nl. vaak met *e*).

c) Een dunne ö-strook vertoont ok doar umlauten, woar elders *o* segd wördt; he löp van Benthem tüsken Almelo en Haaksbergen over Deventer töt vörbi Apeldoorn en is 15

km. breed. Vörbeelde bint *LÖS* 'los, open', töt, vögel, köning.

d) Dan gif et nog de algemeen onl. förmen met *ö*, welke in et Nl. *o* hebt: *HÖREN*, dör, för/vör, mölle, höögte, dröög, mätten.

BENTHEIM ⁸⁾

Noar de sproake is de 'Grafschaft Bentheim' oost-nederlands te nömen, vöral de westelike utloper van Hardenberg töt Nordhorn; al nöömd is de *-ien*-wig, wieders interessant bint de wörde *tien* (platdüts *tain*), *ketiër* (veerdeluur), *en* (on, un), *minüt*, (minut), *u* (ju), *uns* (us), *gans* (goos), *möske* (lünning, nl. mus), *fietse* (rädken, rad, nl. fiets) en *klöör* (farwe, nl. kleur). Een 'compromis' ⁹⁾ tüsken onl. *old* en nl. *oud* is benth. *ould*, det under inflood van de statenbiebel is untstoan. Soas langs de Vecht de *-ien*-wig untstoan is, so hef ok et Reggegebied under Zwolse inflood stoan: West-Twente kent u.a. *neet* (nich), *wark* (werk), *karke* (kerke). Delden en Almelo bint reggetwents; soms döt ok Hengelo met, b.v. bi *süker* oosttwents *sokker*.

VOETNOTEN:

¹⁾ K. Heeroma, Oostnederlandse taalproblemen, Med. Kon. Ned. Ak. van Wet., afd. Lett. NR dl. 14 no. 8, blz. 265.

²⁾ K. Heeroma, Familienamengeographie im Osten der Niederlande, in: Beiträge zur Namenforschung NF Band 3 (1968) Heft 1, S. 6-8.

³⁾ Vgl. voetnoot 1, spec. blz. 270-272.

⁴⁾ A. Weijnen, Nederlandse Dialectkunde, 2de druk, Assen 1966, blz. 376-380.

⁵⁾ volledige titel: G. Kloeke, De overgang van Hollands naar noord-oostelijk Nederlands. Op zoek naar een aanvaardbare taalscheiding in Nederland boven de rivieren.

⁶⁾ William Foerste, Einheit und Vielvalt der niederdeutschen Mundarten, Münster 1960, S. 4, Karte 1.

⁷⁾ Arnold Rakers, Die Mundarten der alten Grafschaft Bentheim und ihren reichsdeutschen und niederländischen Umgebung, Oldenburg 1944.

⁸⁾ meer hierover in: J. ten Holt, Die niedersächsische Sprache II, Der Spatz, Groningen, febr. 1968.

⁹⁾ Soas benth. *ould* dör mi een 'compromis' of Kompromiss tüsken nl. *oud* en onl. ns. *old* nöömd wödt, ömdat et woord van beide wat hef, 'der tüsken in steet', so nööm ik berlin. *ooch* en heess 'Kompromisse' tüsken nd. *ook*, heet en hd. *auch*, heiss.

AFKORTINGEN: hd.: hoogdüts nl.: nederlands mnl.: middel-nederlands onl.: oostnederlands omnl.: oostmiddelnederlands

SPAR

NIEUW:

Heerlijk
frisse**Magere Vruchten-
Yoghurt** (aardbeismaak)

56 ct per halve liter

De melkman van de H.C.M. heeft het.

Eethuis

„t Centrum”

(Eig. B. Droste)

BEEKSTRAAT 5 - HENGLO

prima keuken

Specialiteit: Zigeuner-Bief

Geopend van 23.30 tot 00.4 uur

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

COOP.

RAIFFEISENBANKParallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061
Bijkantoren: Oldenz.str. 168, Beukweg 81
en Oelerweg 28.**B.G.J. Meekes****Autosputinrichting**

AARDOLIESTR. 16 TEL. 17529

't Is ne oetgemaakte zaak:

„Wa'j ook koopt, 't is aaltied raak
a'j bie' Elbert kieken gaot!”

Da's méér weerd as nen goeien raad

G. Elbert TWEKKELERPLEIN
(Waarbekenweg) Hgl.

Rijwielen - Motoren - Bromfietsen

RADIO EN TELEVISIE

Blaupunkt - Philips - Erres

Radio Redemeijer(OOK VOOR KLEUREN-TV)
Emmastraat 10, HengeloEEN ABONNEMENT OP DIT
BLAD KOST f 6.00 PER JAAR

VOLKSWAGEN

Onderhoud · Service · Verkoop

AUTO-
BEDRIJF **HUISKES NV**

Deldenerstr. 134 - Hengelo

**Autosputinrichting
BEVELSBORG**Ingericht met moderne AUTOSPUIT, en
MOFFELCABINE
BINNENHAVEN 68 TEL. 14432

GAAS- EN HEKWERKEN

Leveren en plaatsen afrasteringen. Alle
materialen ook los verkrijgbaar. Ge-
drukt geweven- en harmonikagaas etc.

— RUEPERT N.V. —

Willemstraat 72-78 - Tel. 12537 - Hengelo

Schoenen en reparaties Marktstraat 19
Hengelo**SJOERD van der LAAN**

Diverse plaatsen

J. W. MENSINK

[Tel. 05475-429] ANTIEK

In- en verkoop dekenkisten

paneelkasten

boerenklaptafels

Verkoopantiek: Grotestr. 9 Diepenheim
Schrijnwerkerij: Viskersdijk 10 Gelselaar

— Diepenheim —

Hotel De Zwaan

Specialiteiten-Restaurant

Ook zondags geopend. Goede parkeergelegenheid.

RAIFFEISENBANK

'Kedingen'

te

**Goor en Diepenheim
voor al uw bankzaken****Rijssen** DE GLIMLACH
VAN
TWENTE* Een typisch landstadje temidden van de bossen
* Een ideaal oord voor een rustige vakantie
INLICHTINGEN VVV RIJSSEN TEL. 2303

BOERENLEENBANK

WegdamVoor alle bankzaken, Voorschotten,
Credieten en lopend rekeningverkeer.**Boerenleenbank De Lutte**
MET KANTOREN TE DE LUTTE
OVERDINKEL, GLANERBRUG
Hoge rente voor al Uw ingelegde spaar-
gelden. Lage hyp.- en voorschot-rente

BOERENLEENBANK

Weerselo

Verzorgt al uw bankzaken, Hoogste spaarrente.

J. A. J. Strengers & Zn NV
Haaksbergen - tel. 05427/1297

BLANKENBURGERSTR. 11

bronbemaling, grondboringen,
gas- en waterfittersbedrijf.

GESPREK MET MINISTERS OVER KNTU-PROBLEMEN

ENSCHDEDE — Een delegatie van de Stedenband Twente had op 5 febr. een gesprek met minister Nelissen (Econ. Zaken) over de problemen rondom de Kon. Ned. Textiel Unie. Bij dit overleg was ook minister Roolvink (Soc. Zaken) aanwezig. Volgens delegatieleider mr. A. J. Vleer — burgemeester van Enschede — hebben beide bewindslieden toegezegd, de moeilijkheden bij de KNTU in positieve zin te zullen benaderen. Twente zal echter zeer nadrukkelijk niet tot stimuleringsgebied worden verklaard. [De Tweede Kamerleden Wioldraaijer en Masman (beide PvdA), die op extra maatregelen voor Twente hadden aangedrongen, kregen 13 febr. van de ministers R. Nelissen en B. Roolvink te horen, dat er op het ogenblik geen aanleiding is om extra maatregelen te nemen, dan wel faciliteiten ter beschikking te stellen voor nieuwe industriële vestiging in Twente. De vraag naar arbeidskrachten in Twente is zowel in de metaal- als in de textielsector nog steeds aanzienlijk groter dan 't aanbod, aldus de ministers.]

BOUW ULTRA-CENTRIFUGEFABRIEK ALMELO

ALMELO — De bouw van de Ultra-Centrifugefabriek Almelo verkeert in een vergevorderd stadium. De definitieve oplevering van de bedrijfshal wordt medio mei verwacht. Binnenkort wordt begonnen met de werving van personeel. In eerste aanleg hoopt men circa honderd medewerkers te kunnen aantrekken. Deze zullen in dienst komen van de NV Philips Gloeilampenfabriek.

[In een op 6 febr. door de PvdA uitgebracht rapport 'Ontwapening en wapenbeheersing', waarin o.a. wordt geconcludeerd dat Nederland moet proberen de twee mogendheden Amerika en Rusland te bewegen om hun voorraden chemische strijdmiddelen — opgeslagen in de Bondsrepubliek Duitsland en in de Duitse Democratische Republiek — naar eigen land terug te brengen, wordt ook het U.C.-project aangeroerd. Geconcludeerd wordt, dat Nederland nadrukkelijk moet vasthouden aan de eis, dat de bij het ultra-centrifugeprocede betrokken installaties nooit gebruikt mogen worden in strijd met het niet-verspreidingsverdrag van atoomwapens.]

VERONTREINIGING ZIJTAK TWENTEKANAAL

HENGELLO — Over de verontreiniging van de zijtak van het Twentekanaal naar Almelo (TP nov. '69) zijn door de socialistische kamerleden Masman en Wioldraaijer vragen gesteld aan de minister van Verkeer en Waterstaat en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid. De vragenstellers, die wijzen op de schade voor visserij, recreatie en volksgezondheid, vragen of voor het uitvoeren van een zuiveringsplan door de fabriek Servo bij Delden rijkssteun geweigerd is. Zij dringen er op aan dat de bewindslieden hun invloed aanwenden om met de meeste spoed een installatie tot stand te doen komen en wel onafhankelijk van de vraag of er nog subsidie mag worden verwacht.

MINISTER BETREURT UITLATING MEDEWERKER TH

DEN HAAG — De minister van Onderwijs en Wetenschappen acht de uittaling van ir. L. Veelenturf: 'Niemand juicht het toe onderwijs te geven aan mensen, die meewerken aan de toekomstige vernietiging van de wereld' als zodanig ongepast en betreurt deze. Hij antwoordt dit op een vraag van het Tweede Kamerlid De Boo (CHU) naar aanleiding van de eventuele toelating van a.s. marine-officieren tot de studie aan de TH-Twente. Genoemde uittaling van ir. Veelenturf, die medewerker is aan de THT, stond afgedrukt in het Vrije Volk.

De minister kan zich echter verenigen met het bestuur van de hogeschool die geen aanleiding heeft gezien tot een reactie op dit bericht. In de geciteerde uittaling werd door ir. Veelenturf nl. ook nadrukkelijk gesteld: 'Als officieren individueel komen studeren, is daar natuurlijk weinig tegen te zeggen'. Daarom heeft naar de mening van het bestuur de gewraakte uittaling niet betrekking op de marineofficieren die op de THT zijn ingeschreven.

REKLAME

et stun boawn op et febriek
's oawns in greune neon;
et stun op zien febriek:

grovva
de va
non hee.

op 'n moal
halen z'em oet ber,
's nachens.

'n aandern dag
nog 'n luk daamp.

rinus de jong, enschede

KULTURELE OUTILLAGE

BÄTZ-ORGEL PLECHELMUSKERK OLDENZAAL

OLDENZAAL — Orgelbouwers van de fa. L. Verschueren uit Heythuizen (Limburg) zijn op 24 febr. begonnen met het verwijderen van het oude, elektrische orgel in de St. Plechelmusbasiliek, dat vanaf 1947 in gebruik is en niet meer gerepareerd kan worden. Het zal worden vervangen door een 80-jarig orgel uit de oude Hervormde Kerk te Hoorn. De totale kosten, aankoop en restauratie, zullen circa f 100.000 gaan bedragen, welke som wordt bijeengebracht door het kerkbestuur en de Stichting Orgelconcerten St. Plechelmusbasiliek.

Het plaatsvervangend orgel, dat werd verkocht omdat het te groot is voor de nieuwe kerk in Hoorn, werd in 1889 gebouwd door J. Fr. Witte van de fa. J. Bätz en Co. uit Utrecht. Het orgelmetaal bestaat uit 80 procent tin en 20 procent lood. Het orgel is gedeeld in voetwerk met zeven registers, hoofdwerk met elf registers en zwelwerk met tien registers. Het totaal aantal pijpen is 1624. De afmetingen zijn: hoogte tien meter, breedte 8.10 meter, diepte 3,5 meter. De orgelkast is van grenenhout.

TRACTOREN SCHOLTEN

Deurningen - Tel. 228

oldenzaal

**de zaak met meer
dan 150 toonkamers**

ERRES PHILIPS
TELEVISIE
Ben Lansink Oldenzaal
Grotestr. 20 Tel. 2981

GESCHENKBON

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbbon.

Blij met een geschenkbbon
G. Morselt

Voor
een deskundig uitgewerkte

C.V.-installatie

E. HEIDEMANN & Zⁿ

Boterstraat 13-15, tel. 2077
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349

OLDENZAAL

napoleon BAR

Voor gezelligheid en sfeer! Wim Keizer Marktstr. 6

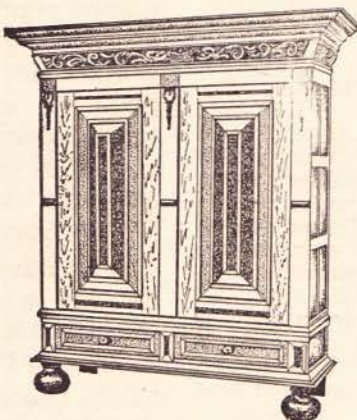
Moderne schoenen naar elke wens
**Schoenenhuis
Hoveling**

OLDENZAAL TEL. 2517

Zeker is saver - drink
„De Monnik” jenever!
Distilleerderij Oldenzaal

**Natuursteenbedrijf
Onclin**

Schuttersveldstr. 10, Tel. 05410/4743, Oldenzaal
Specialiteit in Openhaarden, Hallen,
Vensterbanken, Grafwerken etcetera.

Door de eeuwen heen een meubel-
stuk, dat sfeer geeft in elk interieur.
Permanente expositie in onze toon-
zalen van vele modellen Gelderse
kussen- en rankenkasten

Smellink - Oldenzaal

TELGENKAMP's
zaadhandel

Het adres voor tuin-, bloem-
en landbouwzaden, bestr.midd.
Molenstraat 6, telefoon 2958

KISTEMAKER

WONINGINRICHTING

GROOTESTR.1 - KERKSTR.10 - OLDENZAAL

KIP	KIP	KIP
regelt Uw schade	deukt Uw auto uit	spuut Uw auto

AUTOSPUITBEDR./UITDEUKINR.
Esstraat 6 - Tel. 2251 - Oldenzaal

UITGELEZEN VOEDERSOORTEN voor
uw vogels, duiven en andere huisdieren!!
'KENNER'-VOGELVOER
Verder alles voor Uw tuin!!
HAND- EN TUINGEREEDSCHAPPEN
(Compost, Dömmest)
A.B.T.B. Molenstr. 41, Tel. 2071
OLDENZAAL

DIVERSE PLAATSEN

**Speciale
reparatie-afdeling
Antieke Uurwerken.**

TH. BUDDE

JUWELIER-ANTIQUAIR
OOTMARSUM

Marktstr.10 - Tel. 05419/261

ADVERTEREN IS ETALEREN

- Denekamp -

om zijn natuurschoon, zijn beziens-
waardigheden, waaronder een natuur-
historisch museum, en zijn goede logies
accommodatie, zeer bekend als

VACANTIEOORD

biedt tevens gunstige gelegenheid voor
INDUSTRIEVESTING

Voordelig terrein, ruime arbeidsmarkt, bevolking
volkomen industrie-mind. Incl. bij het Gem.huis.

Autobus-
onderneming
Oldenzaal

Lijndiensten

Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn

Moderne touringcars

Uitgebreid reizenprogramma

In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel
en het Duitse grensgebied

FESTIVITEITEN

BLOEMENFEEST IN ENSCHEDE

ENSCHÉDE — In samenwerking met het bekende florapark 'de Keukenhof' te Lisse presenteert de winkeliersvereniging van de Haverstraatpassage te Enschede in de 1ste

week na Pasen (2 t/m 11 april) een groot bloemenfeestijn. De met luifels overdekte wandelstraten zullen worden omgetoverd in een feestelijke lentetuin met een veelkleurig bloementapijt alsmede met bloem-mozaïeken en flora-paviljoens. Drie landelijke dierenparken (Artis, Blijdorp en Afi Fauna) zenden o.m. tropische vogels in. De Haverstraatpassage wordt donderdag na Pasen om elf uur 's morgens officieel geopend door de echtgenote van Enschedees burgemeester, mevr. Vleer. Charmante dames in Jacoba-kostuum zullen de bezoekers een bloem presenteren als lentegroet. De Haarlemse bloemenmeisjes komen op 7 april een dagje over naar Enschede. Er zijn twintig gratis vlieg-reizen Twente-Amsterdam beschikbaar met rondrit door de bollenvelden voor hen, die in de bloemen-

week de mooiste tekening maken in combinatie met de mooiste slagzin, die betrekking moet hebben op de Haverstraatpassage en de Keukenhof. De gehele feestweek houden de winkeliers van de passage in de avonden Open Huis ter bezichtiging van het assortiment.

HERDENKINGEN

25 JAAR BEVRIJDING

Ter herdenking van het feit dat 25 jaar geleden de 2de wereldoorlog werd beëindigd, vinden in diverse Twentse steden herdenkingen plaats. In het stadhuis van ENSCHEDE wordt van 1 april tot 5 mei een tentoonstelling gehouden die is gewijd aan de vijf bezettingsjaren. Op 29 april zal Simon Wiesenthal, die sedert de oorlog talloze nazi-misdrijven aan de kaak heeft gesteld, naar de Twentse hogeschool komen en een voordracht houden getiteld: „Is het mogelijk een streep onder het verleden te zetten?” HENGLO krijgt op 3 april bezoek van ca. 50 Britse oud-militairen van het zogeheten Dorset-regiment, dat meehielp aan de bevrijding van de Twentse metaalstad en DELDEN begroet op 4 april ongeveer 65 leden van de voormalige plaatselijke afdeling der Binnenlandse Strijdkrachten.

C - 10; 8—10 persoons CANADESE KANO

De C - 10 is een bij uitstek geschikte kano voor het maken van toertochten in Vereniging- of Bondsverband.

De jeugd leert hierin zich aan anderen aan te passen om samen iets te presteren.

Jongeren (jongens en meisjes), onervarenen en zij die nog geen kano hebben, kunnen in de C - 10 hun eerste ervaringen opdoen.

In de C - 10 maakt men gebruik van een éénbladige (steek-) peddel.

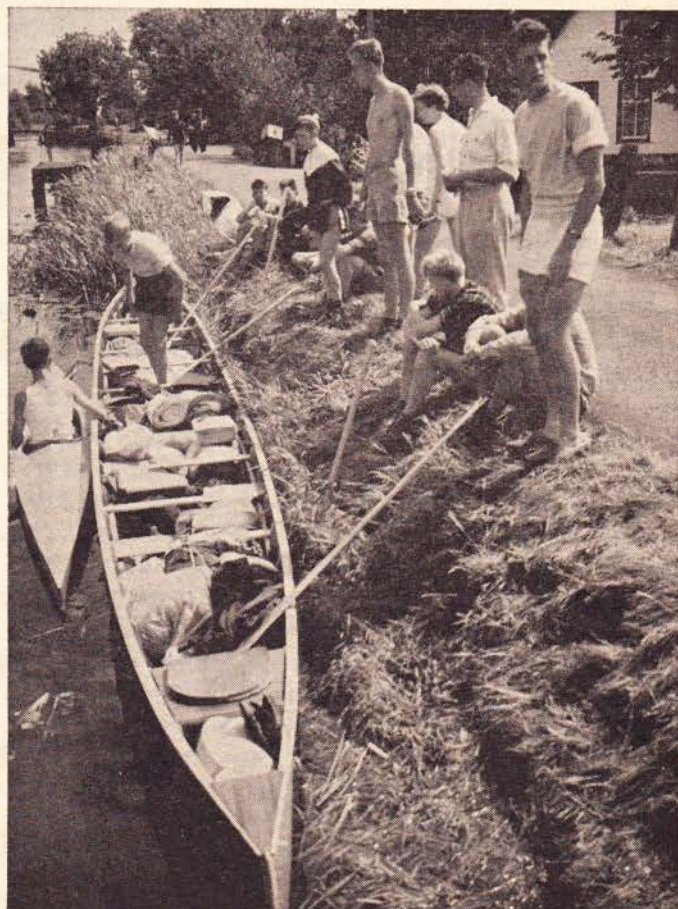
De laatste man in de kano is de leider en stuurman.

Ook kan de C - 10 voor wedstrijden gebruikt worden, waarbij dan de vaarders geknield in de kano zitten.

Bij vele kanoverenigingen in Nederland staat een C - 10 ter beschikking van de leden.

[In het volgende nummer:

'KANOSPORT IN TWENTE']

almelo

Bondsspaarbank
Nutsspaarbank
voor al uw BANKZAKEN

Kantoren te Almelo, Wierden,
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Borne

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

CHEMISCH REINIGEN
VAKWERK DAN

Tempo

Speciale behandeling Si ro-set-kleding,
Terlenka, Dralon. In één dag klaar!
TEMPO, Rohofstr. 2, Tel. 4354

ADVERTEREN IS ETALEREN

■ VEEVOEDER
■ KUNSTMEST EN
■ LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN
in de beste kwaliteiten !!!

Door grote omzet
lage prijzen bij
A.B.T.B.
ALMELO

Coöperatie
De Landbouwcoöperatie

is een bolwerk ter beveiliging
ter verdediging
ter bevordering
van de economische belangen
van de vrije zelfstandige onder-
nemers in de landbouw te weten
de Boeren.

COÖP. LANDBOUWERS-
BANK EN HANDELSVER.

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)
Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

Veur MEUBELS en allens, wat
er zo biejkomp kieken, naor:

TOON a.d. Tuinstraot

Tel. 3880

In vrogger dage daansen de leu op
de dell' 'n veertoer. Weer völ later
'n zeuvenspoonk. Rechtervoort foxtrot,
wals en cha cha cha in niejmoode
daansscholen:

Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

Alle boeken over
TWENTE

Scholten's boekhandel

GROTESTRAAT 116 - ALMELO

FOTO ROOS

SINDS
1905

foto-service

Bornsestraat 26, Tel. 2563

wij zijn gespecialiseerd in alle
voorkomende drukwerken zoals

- familiedrukwerk
- periodieken
- blocs enz.

DRUKKERIJ

landhuis

INGEBONDEN JAARGANGEN
'TWENTSE POST'

jrg. 1966, jrg. 1967, jrg. 1968
(nieuw); te bevragen bij adm.
Twentse Post, Beekstr. 5, Hgl.

Hotel Haarhuis Zenderen

In 't herte van Twente

DIVERSE PLAATSEN

„de kop'ren smorre"

Twents ethoes in Maarkel

an de grote weg van Hengel naor Deamter
[Twentse specialiteiten]

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEMEN

RUIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

Wiej helpt met an de
bleui en veuroetgang
van **MAARKEL**
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

Coop. „De Landbouw" W.A. GOOR

Het adres voor:

Mengvoeders onder C.L.O.-
contrôle, Meststoffen, Brand-
stoffen, Bestrijdingsmiddelen,
Kruidenierswaren, Landbouw-
werkzaamheden enz.

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

Haaksbergen

C.L.O.-mengvoeders

Ruwvoeders

Brandstoffen

BOERENLEENBANK

Albergen

De SPAARBANK voor stad en land
Maak gebruik van lopende rekeningen
Alle inlichtingen aan de bank

BOERENLEENBANK

Bornerbroek

- De SPAARBANK
- verder alle BANKZAKEN

Met onze mengvoeders altijd de
hoogste productie. **Kunstmeststof-**
fen; keuze uit vele soorten. Ruim
gesorteerd in **vaste brandstoffen**.
Bij ons is het rustig en voordelig
tanken voor brommers, auto's en
tractoren.

C.A. & V.V. BORNERBROEK

MONUMENTEN

RESTAURATIE STIFTHUIS WEERSELO

WEERSELO — Een plan om te komen tot restauratie van het Stifthuis in Weerselo maakt goede vorderingen. De Haagse architect D. Hulshoff is gereedgekomen met zijn definitieve restauratie- en verbouwingstekeningen, zodat thans een subsidieaanvraag kan worden ingediend bij de minister van C. R. M.; (rijksdienst voor de Monumentenzorg). De stichting 'Twente Contact', die de zorg voor het behoud van het Stifthuis op zich nam, heeft het Raadgevend Bureau Berenschot te Hengelo bereid gevonden een onderzoek in te stellen naar mogelijkheden voor het Stifthuis als toekomstig conferentieoord.

KULTURBELEID

KULTURELE HEARING ENSCHEDE

ENSCHEDÉ — Een werkgroep van dertien leden vertrok in de eerste week van januari uit Enschede naar de Veluwe, om zich in hotel 'Het Roode Koper' gedurende drie dagen te bezinnen op het Enschedese cultuurbeleid. Ondermeer vraagt men zich af of Enschede het zich kan veroorloven van jaar op jaar steeds grotere bedragen uit te geven aan de kunst en dan in het bijzonder aan Ov. Ph. Orkest, Forum en Theater aldaar. Daarmee samenhangend ondernamen een twintigtal studenten van AKI, THT en KSA op 6 januari een tocht naar de Veluwe, waar zij 'n bezoek brachten aan het cultureel 'conclaaf'. De klacht van de jongeren dat er „nooit geld voor experimenten in Enschede is”, werd beantwoord met de verzekering dat er aan gedacht wordt om hiervoor in de toekomst ruimte te scheppen. Tevens zegde de werkgroep aan de studenten een culturele hearing toe, die inmiddels op 29 januari heeft plaats gevonden in gebouw 'Concordia' te Enschede. Gevraagd naar wat de jongeren niet willen, klonk vanuit de zaal de kreet: 'geen schouwburg, geen Forum, geen OPhO, geen auto's.' Wat willen zij dan wel? Een jongeman in de zaal wilde Enschede verrijken met een theehuis waar men verschillende soorten thee kan drinken. Een andere jongeman sprak over een macrobiotisch centrum, waar men onbesmet of geestverruimend voedsel kan gebruiken. Op het eind van de hearing kon in elk geval één van de vele punten op het culturele verlanglijstje als ingewilligd worden beschouwd: wethouder Gönning liep naar een der microfoons en deelde mee dat gebouw 'Concordia' voor de Enschedese cultuur behouden zal blijven.

UIT STAD EN STREEK

NIEUW STADHUIS ALMELO

ALMELO — Terwijl men nabij het ABTB-gebouwencomplex bezig is in hoog tempo een noodstadhuis te bouwen, dreunt op enkele tientallen meters afstand een loodzwaar heiblok met doffe slagen 494 betonnen palen in de bodem om een stevig fundament te leggen voor Almelo's nieuwe stadhuis. Het ziet er naar uit dat in april begonnen kan worden met de afbraak van het huidige gemeentehuis.

UITBOUW THT

ENSCHEDÉ — Ten behoeve van de uitgroei van de Technische Hogeschool Twente tot een onderwijsinstituut van vierduizend studenten (thans ruim 1400) zullen in de eerstvolgende zes jaar op de campus Drienerlo 1200 studentenflats worden gebouwd.

Gelijktijdig zal een nieuw complex van onderwijsgebouwen verrijzen, waarin over 2½ jaar de afdeling toegepaste wiskunde, over 3½ jaar het rekencentrum en over vier tot zes jaren de afdelingen electrotechniek en maatschappij-wetenschappen gehuisvest zullen worden.

FUNDAMENT STADSPOORT BLOOTGELEGD

DELLEN — Bij verbouwingswerkzaamheden van het pand Langestraat 50 van de fa. H. M. Velthuis & Zn., werden enkele fundaties in de bodem aangetroffen. Er werd een zandstenen muur blootgelegd alsmede een kademuur van bakstenen; de tussenruimte was door puin opgevuld. Vermoedelijk gaat het hier om de restanten van een voormalig poortgebouw aan de westzijde van Stad Delden, nl. de zogenaamde 'Westpoort'.

GRENSWIJZIGING STAD- EN AMBT DELDEN

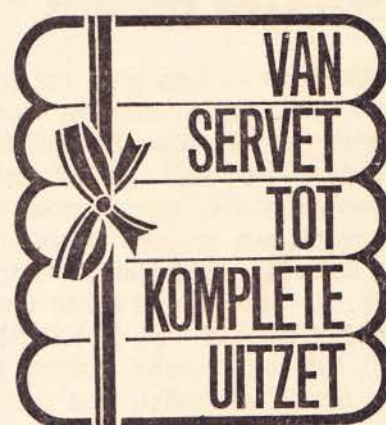
AMBT DELDEN — De grenswijziging tussen de gemeenten Stad- en Ambt-Delden wordt op 1 april een feit. Door de grenswijziging zal het inwonertal van Ambt-Delden dalen met circa 430 personen. Het inwonertal van Stad-Delden zal met ruim 7,5 procent stijgen tot ruim 6100, waardoor deze gemeente waarschijnlijk 13 raadsleden krijgt. Het grondgebied van Ambt Delden zal met ongeveer 350 hectare verminderen. Dit is 13 hectare meer dan aanvankelijk de bedoeling was. In het gebied dat door Ambt-Delden wordt afgestaan liggen o.m. het haventerrein, industrieën langs de Sluisstraat, de chemische fabriek Servo, het motel Delden, de rondweg en het nieuwe industrieterrein.

GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
GEBR. VAN HECK N.V. ENSCHEDE.

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
JORDAAN-TER WEEME N.V. HAAKSBERGEN

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin een LUSTHOF. Kosteloos maakt ERICA voor U een grondplan. Vraagt inlichtingen.

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen
guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 0/0 kort. in geldzegels

Voor al uw
elektrische installaties
op elk gebied

**N.V. Electro
Techn. Bureau**
v/h Sterckel

KOEKOEKSWEG 49, HENGELO

Gezellig Winkelen in de Haverstraatpassage Enschede-Centrum

[zie ook op blz. 13 van dit nummer]

N.V. Aanneming-Mij. vh.

H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

ADVERTEREN IS ETALEREN

Cöop. Aan- en Verkoopvereniging

Deurningen

Tel. 05402-201

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen

Alle veevoerders onder CLO-contrôle